

Apróhirdetések

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér.

HUSZONEGY esztendő óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi-ut 57/b. Telefon. Cégnyelvi levezetés.

KIZÁRÓLAG előkelő körökben, házasságokat legdiszkrétebben közvetít, Meisels héber könyvkereskedés és tálliszszövőde, Rombach ucca 8. A Rombach templommal szemben. — Bármily könyv megvásárlásáért, levelezőlap hívásra, házhoz megyek.

LÖWINGER Sámuel házasságközvetítő, Kaba. Minden információt kibír. Eredmény biztos.

LEGEREDMÉNYESEBBEN közvetít házasságot Sáfrán Jenő, Miskolc, Széchenyi u. 57.

INTELLIGENS talmudtudóssal házasság céljából megismerkedni fiatal leány. Kettősborítékban, 20 fillér portóval ellátott leveleket „Furcsa világ, furcsa próbálkozás” jeligen továbbít a kiadóhivatal.

AKI megértő feleséget akar, írjon „Szóke szépség” jeligére a kiadóhivatalba.

מִיְהוּדָה möchte ein in den 60-er Jahren stehender pensionsberechtigter Witwer בן תורה eine streng fromme חתונה mit retourmarke versehenen Anträge sind unter Chiffre „Kényelmes megélhetés” an die Administration zu senden, von wo dieselben ungeöffnet weiterbefördert werden.

SZEDŐ-NYOMÓ segéd azonnali belépésre állást keres. Cím: Friss Miklós, Kiszvárd, Nyárfa u. 1.

JÓL NEVELT, 4 középiskolát és 2 felsőkereskedelmi jelesen végzett vidéki, intelligens fiatal leány ajánlkozik gyermekek mellé, vidékre is, szigorúan vallásos orth. uriházhoz. Cseléd mellett, háztartásban is segítkezne. Esetleg üzleti irodában is működne. „Vallásos” jelige.

HÁZTARTÁSBAN jártas, főzni jól tudó zsidó lány vagy középkorú nő jobb orthodox családnak felvétetik. Cseléd van. Rosenbaum Bernát, Nádudvar.

17 ÉVES böcher-fiamat tanulónak adnám szigorúan vallásos kőfaragó vagy mechanikushoz. Cím a kiadóban.

IZR., 20 éves, borszakmában jártas fiatalember állást keresne szerény igényvel. „Szombattartó 20” jeligére.

KISEBB családhoz ajánlkozik gyermekeszerető, a háztartás minden ágában jártas fiatal nő. Esetleg magánoshoz is. „Perfekt” jelige.

4 KÖZÉPISKOLÁT végzett, fiatal zsidó úrleány elárúsítónői állást vállal. Jelige „Szombattartó”.

JÓ CSALÁDBÓL, intelligens, 20 éves, szombattartó fiatalember, ki a textil-, divat- és rövidáru szakmában teljes jártassággal bír, irodai munkához is ért, állást keres, esetleg teljes ellátással is, Pestre vagy vidékre. Cím: Weisz Adolfnál, Bpest, Teréz-körút 22. III. 17.

SZÉP papírhéju diót á 88 fillérért, postacsomagban is szállít, utánvétel mellett, Mandl Márton Gyönygős.

JÓL bevezetett élelmiszerüzlethez pár száz pengővel társ kerestetik. Tőke biztosítva. „Szép kereset” jeligére a kiadóba.

KISZOLGÁLÁSBAN gyakorlott kisasszony felvétetik. Skrek r. t., Dob ucca 27.

Gumiharisnyák

Fűzők

Gyógyhaskötők

és
egészségügyi cikkek

Hungária Kötőgyár R.-T.

IV., Kristóf-tér 6
IV., Kossuth Lajos-u. 3
VII., Ulloi-ut 49
I., Krisztina-tér 3

TELEFON TELEFON

Lélekmentés

című művem a napokban hagyja el a sajtót. Ez a hitet erősítő, igen érdekes mű, melyet hírneves rabbik ajánlásaikkal ellátottak, magyar nyelven jelenik meg és élvezettel fogják olvasni férfiak, nők egyaránt. *Bolti ára 2.— pengő lesz, de aki azonnal előfizet a könyvre, az P 1.40-ért kaphatja meg.*

Fizessen elő még ma
BAUM BERNÁT, BUDAPEST,
REYAY UCCA 14 címre, vagy a „ZSIDÓ UJSÁG”-hoz (levélbetyegben is).

Felélős szerkesztő és kiadótulajdonos
GROSZBERG JENŐ

Spatz Henrik könyvnyomdája
Budapest, VII., Kertész-utca 21.

Pollák Sarolta kozmetikai intézete, Budapest, VI., Andrássy-ut 38.
I. em. Párizsi Áruházal szemben. 25 éves működés.

Hajszálak kiirtása arcról, karról, szepők, pattanások, összes szépséghibák kezelése. — Szemölcsirtás. Arcápolás, bérletrendszer. — Miracle hajeltávolító szer szétválása utasítással. Minden eddijit felülmul! Díjtalan tanácsadás. (Prospektus).

Weisz Mór orthodox süteődeje

keksz-, teasütemény- és kétszersült gyára

Budapest, VII., Dob ucca 22. — Telefon: József 423-65.

Tarhonya, makaróni és levestészta a legujabb gyártmányaim.

Gyors és pontos kiszolgálás!

Kérjen árjegyzéket!

אללנעמיינע יידישע צייטונג

ה"ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII., Sip ucca 10. sz.
Telefon: J. 425-90. Csekkszám: 50.791.
Egész évre 20 pengő

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Az új hellenizmus

Irta: Deutsch Géza, a budapesti orth. hitközség alelnöke, az Orsz. Képviselőség tagja

„Rajmemajsz k'él bigerajnom vecherev pipijajsz bejdom — a Mindenható dicsőítése torkukban s kettős kard kezükben.”

A bibliai zoltárosnak e szavaival amelyeket a zsidó ember minden-napi imájában recitál, lehet talán a legkifejezettebben megjelölni a be-köszöntő Chanuka-ünnep tartalmát. A kis mécses szent tusákról, dicső küzdelmekről szól, amelyeket a chasmonáj-hősök, a makkabeusok folytattak, az Egyetlenegy kinyilatkoztatásának, a Tóra törvényeinek, a zsidóság erkölcesinek védelmében és szolgálatában. Tudták ők, hogy emberi vitézség nem elegendő a győzelemhez, I-ten segítségével kell, s azért harcaik közepette „a Mindenható dicsőítése volt a torkukon”. A makkabeusok könyve elmondja, hogy Jehüdo Makovi mily nagy áldozatok árán tartotta meg hadseregével a semito-évet, hogy mily pontosan tett eleget a Devórim 20. fejezetében előírt hadi előírásoknak (amelyekhez hasonló finomat, nemeset, emberit a világ egyetlen törvénykönyve nem produkált) s hazaküldte a harctérről az újonnan eljegyzetteket, az új házat építőket és mint sietett a legelső alkalommal a szentélyt megtisztítani s chanukó-t, avatást rendezni. Mindamellert nem felejtették el azt sem, hogy az i-teni segedelem esője a talaj megművelése nélkül nem hozhat áldást és harcolni is kell. Harcoltak is kettős karddal (cherev pipijajsz). Az egyik él a küllenségnak szült, a másik a hellenistáknak volt irányítva. Az utóbbiak voltak ugyanis azok, akik példájukkal lassanként, észrevehetetlen módon romlást, benu-lást, sorvadást okoztak, akik a bibliai szóval élve előbb orvul lo-pózkodó pestishöz (midever boajfel jahálajch) hasonlítottak, majd pedig világhosságnál roncsoló dögvésszé

(miketev jösüd czohorójim) fajultak. Ez a két fronton való harc nem szünetelt meg. A kettős kard a „cherev pipijajsz”, még mindig időszerű, ha a Chanuka tanulságát átgondoljuk. Mert az ellenséges külvilággal való harcunknál nem könnyebb az újkori hellenizmussal való küzdelem. Ez a hellenizmus kezdődik a Tóra-tanulás abbahagyásával, a profán iskolából kiáradó szellemnek a Tóra szelleme fölé való helyezésével, folytatódik a vallási törvények mellőzésével, a kényelem tanával, mely nem ismer erkölcsi akadályt, ha karriról, ha elhelyezkedésről van szó, amely léha anyagiasságával elposványosítja a lélek emelkedettségét, a szellem felfelé törő törekvését s befejeződik rendesen nyílt hitszeggésszel és elpártolással.

Hadd mondjak el egy esetet, egy tipikus magyar neológ esetet, a mai hellenizmus életéből. Kezdődik Nagykanizsán, ama hitközségben, amely már nyolcvan évvel ezelőtt Arad mellett a hellenizmus gócpontja volt. Az egyik gócpont rab-bija: Hirsch Fassel unokái, már ép annyira kitértek, mint amilyen keresztények az aradi ugynevezett rabbi unokái: a Chorinok. Nagykanizsán működött egy iskolaigaz-gató. Az egyik fia bankpályára lé-pett, nőül vette egy pesti izr. hit-községi előljáró leányát, akinek még az a „zechije” jutott, hogy lát-hatta vejét és leányát, amint ünne-pélyesen ujjászületésüket ünnepel-ték a templomban, de — nem zsidó templomban. A másik fiú most halt meg, magasrangú bíró volt s nem tért ki. Megjelent a parte-cédula, amely a zsidó temetőbe való elföl-delésről szólt s a kitért rokonok nem voltak rajta feltüntetve. Talán nem akarták felismertetni megukat. Hisz a multkor egy kitért a felesége né-met nevét is megváltoztatta, hogy rá ne ismerjenek zsidó voltára.

A napilapok egy kiváló hirlapíró haláláról számolnak be. Zsidónak született, majd kitért s a protestán-sok publicisztája lett. Életének utol-só álma, egy protestáns napilap ki-adása, nem valósult meg. Egyik ső-gora kiváló filozófus volt, aki a val-lások fölött állott, de azért kitért, a másik — izraelita felekezeti költő. A multkor az elhunyt publicistát felolvasásra kérte fel egy — izrae-lita diákszövetség és amikor a „Zsidó Ujság” ezt a dolgot furcsá-nak találta, nevezett diákcsoport még védekezni próbált.

Ebben a mindent leromboló helle-nisztikus áramlatban épen az a ve-szélyes, hogy megszokottá lesz, ter-mészetessé válik. A neológia köré-ben ez már be is köpetkezett. Az egyik férfiú a hitközségi ülésen sza-val a vallásosságról s elmegy vacso-rázní kitért fivéréhez vagy mesü-medesz leányához. Vannak ugyan mélyérzésű neológok, kik a kitért-kei megszakitának minden érintke-zést, de ezek nem felekezeti vezérek.

Járvány és árvíz ez az új hel-lenizmus. Mindkét esetben balgaság volna elbizakodni, hogy a mi hatá-runkba nem jön. Járvány ellen izo-lálás kell, árvíz ellen új védőgátak emelése szükséges. A vallását csak szóval tartó izraelita felekezetű pol-gárok a hellenizmussal szemben már elvesztették a csatát. A járvány el-leni szükséges izolálást az ortho-doxiának kell elvégezni. Nem sza-bad a hellenista szellemet beszívá-rogni engedni az orthodox ifjúság körébe. A társadalmi bacillus ellen tiferesz bachurim szervezkedés, a sajtóbeli mérgező mikrobák ellen következetes orthodox sajtótól jó tal-mudtórak kellene, teroszerűen ve-zetett jesivák, a gazdasági harcot megkönnyítő tömörülések. Így le-szünk méltók a chasmonáj-hősök-höz — „I-ten dicsősége ajkunkon, de kettős kard kezünkben”.

Negyven év a Tóratudomány szolgálatában

Rabbi Dóvid Hirsch Katzburg váci talmudtudós egy könyvet bocsátott ki és ebből az alkalmából meg kell említeni, hogy ez a szerény viszonyok között élő férfiú immár negyvenedik esztendeje kiadja, szerkeszti Magyarország egyetlen talmudikus folyóiratát a *Tél Talpijajszt*-t. A folyóirat előbb a megdicsőült váci főrabbi, R. Jesájó Silberstein közreműködésével jelent meg s csakhamar központi orgánuma lett a talmudikus világnak. R. Dóvid Hirsch nemcsak egyszerű szerkesztő volt, hanem a beküldött dolgozatok kiegészítője, jegyzetekkel való megvilágítója. A világháború következtében megkevesbedtek a munkatársak, az utódállamokban új talmudikus folyóiratok keletkeztek s megszűntek, de egy sem ért nyomában a békebeli *Tél Talpijajszt*-nak. Az aggyastyán kiadó idealisztikus kitartással adja ki a Tóra-tanulás érdekében most is a folyóiratot. Legújabb művében összegyűjti a *Tél Talpijajszt* negyven évfolyamának előforduló agadikus fejtegetéseket a *szidrók* szerint csoportosítva. A megjegyzések rövidke s velősek és így előnyösen eltérnek sok más legújabbban megjelent agadikus műtől, amelyekben az olvasónak előbb oldalakon keresztül kell átvergődnie, amíg megállapítja, hogy kár volt a fáradozásért, mert talmudi szóval: fel-emelte a cserepet és gyöngyöt — nem talált alatta. A mi könyvünkben igazán sok a gyöngy. Ehhez kell számítanunk Frankl Adolf országos elnöknek 1911-ben közölt megjegyzését, amellyel megmagyarázza a *szükajsz* második napján a *pijüt*-ban olvasható ama részletet: „ne legyen előttem könnyű értékű a

szükó törvénye, mert az összes Tóra-parancsokkal felér az ő előírása” s felmerül a kérdés: hol van a sátor törvénye az összes miczvókkal egyenértékűnek feltüntetve? Felelőnk előttünk mély megjegyzésekkel a megdicsőült gaonok egész sora. Milyen frappáns például a nagyváradi főrabbi, R. Majse Hirsch Fuchs rövid ekszegézise: a manánál azt olvassuk, hogy mindenki szedjen a sátorban levőnek (*is laáser boohóraj tikóhü*). Az utolsó kitétel feleslegesnek látszik, de nem az. Hogyan lehetett a pusztában, amikor minden megvolt, szeretet-munkát (*gemilüs cheszed*) gyakorolni? Úgy, hogy szedték a mannát azok helyett, akik betegség vagy öregség miatt otthon maradtak „a sátorban”. A könyvből megismerjük a pozsonyi jesíva volt vezetőjét (R. *Léb Grosz*) mint mély gondolkodót, filozófikus világnézetre mutat a mód, amellyel a talmud, *Szükó* 52, ama kijelentését magyarázza: „a jövendő világban Isten a bűnös indulatot, a *jeécer horát* levágja, a jók sírnak és a gonoszok sírnak, a jóknak úgy tűnik fel, mint nagy hegy s sírnak, mint bírták legyűrni a nagy hegyhez hasonló szenvedélyt s a gonoszoknak hajszálnak látszik és sírva fakadnak, miért is nem bírták megbirkózni egy hajszállal.” Agadikus magyarázatokat találunk még R. Jehúdo Aszód szerdahelyi, R. Amrom Blum berettyóújfalusi, R. Selojmo Kluger bródy-i, R. Jakajv Prager adai, R. Majse Güns hodrogkeresztúri, R. Menachem Pollák s R. Pinchosz Bielitzer szerencsi, R. Nőszon Löny sárbovári, R. Tajvijó Fischeer sárvári elhunyt főrabbitól stb.

Kétféle képes ártégyzékűkelt

Kétféle képes ártégyzékűkelt

Menóra-ujdenság!

Moajz cziürt játszó zeneszerkezettel, masszív rézből, gyönyörű kivitel, 3 kg. súlyban, 42 pengő.

Olecsóbb kivitelek nagy választékban.
SCHLESINGER JOS. könyvkereskedése
Budapest, Király ucca 1.
Tel. J. 414-97.

A mű nagy része a szerzőtől eredt. Nem lehet meghatottság nélkül olvasni pld. a háború alatt *Chülin*-re tartott szijüm-beszédét, amikor a „*silüach hakán*” (fióktól kiűrt fészkek) törvényével kapcsolatban elmondja, hogy a családi fészkek milyen üresek lettek. A magyarázataiban kitér modern kérdésekre. Tárgyalja a szocializmust s támadja materiális bázisát. Felfogására jellemző, amikor a mai nincstelen munkás helyzetét sokkal reménytelenebbnek látja a Tóra szerint megengedett rabzoltságban levőnek. Se szeri, se száma a sok szép megjegyzéseknek. A könyvben van még magyarázat a *Borchi nafsira*, úgyszólván a könyv mintegy kiegészítője szerző „*Measzér Cedek*” című agadikus kazuáliákra (*chüpo, berisz, bar-miczvo*) írott könyvének.

Aki megveszi a széfert, sokkal többet fog benne találni, mint amennyire e pár kiragadott példa útján utalás történik s ezért melegen ajánlhatjuk. Kapható P 3.50-ért a szerző fiánál, Katzburg Salamon, Budapest, VII., Dob-u. 28.)

Van szerencsém értesíteni a n. é. közönséget, hogy 25 év óta fennálló
héber könyvkereskedésemet
Rombach-u. 1. alól Kazinczy-u. 33. alá az orth. zsinagóga mellé helyeztem át. Szives pártfogást kér
STEINER G. IÓZSEF
מוכר ספרים

Olcsó ünnepi vásár

Minden cikket mélyen leszállított árban árusítok

Néhány példa:

Cordbárony 3.60 helyett 2.60	Fehérmetsző 1.— helyett —.58
Tenniszlabell —.95 helyett —.65	Szöles, erős lepedő 2.60 helyett 1.88
Báronyflanel 1.90 helyett 1.25	Kávószkészlet 6 személyes 8.50 helyett 5.65
Gyanjuszövet duplaszöles 4.50 helyett 3.45	Damaszt étkezéslet 6 szem. 16.50 helyett 11.50
Crepella tisztá gyapjú... 6.80 helyett 4.68	Szina és mintás műselyem 1.90 helyett 1.38
Crepaton mős. mind. szinb. 4.50 helyett 3.68	Bamberg és Savilla... .. 3.90 helyett 1.40
Crope de China mind. szinb. 6.50 helyett 4.85	Córnaprenadín 2.80 helyett 2.15

Postai megrendelést utánvétellel azonnal szállítok

FRIEDMANN FARKAS VII., Király-u. 11.

A szlovenszkói országos iroda beszámolója

— Saját tudósítónktól —

A pozsonyi orthodox országos iroda igen részletesen számol be tevékenységéről, amellyel a szlovenszkói orthodoxyiában a régi igazságot élettel sikerült megszilárdítani és ezen az alapon új lendületet bevinni a hitközségekbe.

Örvendetes elsősorban a jesivákról szóló rész. A nehéz viszonyok dacára 2500 hallgatót számolnak a különböző jesivák, van öt jesiva, amelynek 200-on felüli létszáma van. Ezt az örvendetes tünetet elhomályosítja az elhelyezkedés nehézsége. Az új csehszlovák törvény szerint egy foglalkozásban való elhelyezkedésre egy 4—7 éves előkészítés kötelező, így tehát a böcher, aki a *minimális* 18 éves korig tanul, 24—25 éves korában jutna abba a helyzetbe, hogy családalapításának bázisához lerakná az első alapkövet. Ha számításba vesszük, hogy 10—15% a böcherék között hitközségi funkcionárius lesz, 20—30% szülői segítséget vehet igénybe az elhelyezkedésnél, a többség 60% teljesen tanácstalanul áll az elhelyezkedés tekintetében. Ez a kérdés állandóan foglalkoztatja az irodát s a közel jövőben ipari iskolák létesítésével kísérlik meg a nehéz probléma megoldását.

A jesivák anyagi támogatását a most megalakult országos jesiva-támogató egylet („*Machziké Hajesívósz*”) remélhetőleg a nagy célhoz méltóan el tudja intézni.

A felekezeti népközlési oktatás nehézsége ütközik, alkalmas tanerők hiányában. Most indultak kísérletek arra, hogy az állami tanítóképzőben elhelyezzenek növendékeket, akik a helybeli rabbi valláserkölcsei felügyelete alatt állnak és végzik héber tanulmányaikat.

A rabbik kongrua-segélye ügyében az irodának sikerült meggyőznie az illetékes tényezőket, hogy az orthodox rabbiság jellegénél s az orthodox rabbihoz fűződő általános vallástudományi követelményeknél fogva, az értecségtől el kell tekinteni s így a rabbik mind megkapják a kongrua-segélyeket.

Az új orthodox alkotmánytervezet szerint egységes orthodox hitközségekben természetesen mindenki tagja a hitközségnek,

Maradandó értékű

a hordozható villamos

varrógép

Precíziós munka és elismert legjobb minőség!

Részletfizetésre is! :: Kényelmes havi részletek

Díjmentes bemutatás saját otthonában

Singer Varrógép Részvénytársaság

Fiókok mindenütt

ott azonban, ahol neológ vagy statusquo hitközség van, ott a hitközség tagja nem lehet, aki a szombatot megszegi, vagy az étkezési törvényeket nem tartja meg. Passzív választójoga nincs, azaz nem választható hitközségi tisztségre olyan tag, (egységes orthodox hitközségben sem), aki a vallástörvényeken túteszi magát, ép így nem választható tisztségre az, aki oly szervezethez tartozik, amelyet a rabbigyűlekezet az orthodox zsidósággal összeférhetetlennek tart. (A cionistákra

való célzás.)

Az új alkotmány értelmében a hitközségek vallási, vagy pénzügyi dolgaiban vallási választott bíróságok vagy adminisztratív választott bíróságok fognak dönteni. A hitközség s tisztviselői között vitás kérdésekben fellebbezési bíróság van kontemplálva. A 212 paragrafusból álló szervezeti javaslat alkalmas a csehszlovák orthodoxia autonómiáját kiépíteni, megszilárdítani, s a nagy cél: a vallásosság megtartása szolgálatába állítani.

A Budapesti Igaz Tóra

és Jesivákat Támogató Egylet kedden este propaganda-bizottsági ülést tartott. Az elnök, Schlesinger Adolf megnyitójában rámutatott arra, hogy a Budapesti kikerülő jesivanövendékek között az egylet kb. 3000 pengőt oszt szét havonta és ezenfelül — az Országos Tomché Jesivósszal párhuzamosan — jelentékenyen támogatja az ország jesiva menzáit; sajnálattal megállapította, hogy az évekkal ezelőtt szerzett tagoknak nagyrésze a nehéz gazdasági viszonyok következtében nem fizet tagdíjat és azért szükségessé válik újabb eszközök igénybevétele. Több bizottsági tag hozzászólása után elhatározták, hogy az egylet forgalomba hoz

kosztnapmegváltási szelvényeket 1, 5 és 10 pengős címletekben; egy jesivanövendék egy napi élelmészésnek megváltása fejében a bizottság egy pengőt állapított meg. Az egylet a kosztnapmegváltási szelvényeket még Chanuka előtt hozza forgalomba és ezúton is felkéri elsősorban a bizottság összes tagjait, valamint a jesiva-ügy minden lelkes hívét, hogy buzgólkodjék az akció sikeréért. A mindvégig lelkes lefolyású ülésen résztvettek: Schlesinger Adolf, dr. Deutsch Adolf, óbudai Freudiger Fülöp, Róth Henrik, Groszberg Jenő, Stern Hermann, Krammer Sámuel, Ehrenfeld Márton, Frank Bernát, dr. Ungár Lipót, Friedmann József, Katz Lipót, Günsberger Fülöp, Spitzer Sándor, Rosenbaum Miklós.

A mi fontos ügyünk!

Nyiregyháza, dec. 9.

Igazi figyelemmel és egyúttal bensőséges örömmel kísérem a hónapok óta folyó eszmevesztést, mely a „Zs. U.” hasábjain a mi Talmudtöraink, illetve Chédereink ügyéről folyik. Bizony igaza van a cikkíróknak, egyik legfontosabb ügye ez a mi orthodoxiánknak és ennek a szent ügynek helyes és szerencsés megoldása döntő befolyással lesz az orthodoxia jövőjére.

Nem lehet elég elismerésben részesíteni Schreiber Sámuel úr vállalkozását, mellyel a kérdés felszínrehozatalát és tárgyalását elindította. Igaza van, nem csak lehet, de feltétlenül kell a mi chédereink, talmudtöraink tanításába bizonyos rendszert és módszert hozni. Már 28 évvel ezelőtt, mint a helyi orth. hitközségnek elnök, legfontosabb teendőnknek tartottam, hogy a mikvo felépítése után, bár még megfelelő imaházal sem rendelkezünk, mégis hozzáfogjunk talmudtóra iskolánk felépítéséhez, hogy megfelelő épületet emeljünk számunkra; akkor három tanteremmel, hogy a különböző korú és tudású tanulókat el lehessen egymástól választani és ne legyen régi divat szerint mind, kicsinyje, nagyja, kezdő és haladó összefogva egymással, amiből valódi saúnéz áll elő.

Azóta a mi talmudtóra iskolánk, hála a tagok áldozatkészségének, még két tanteremmel bővült és ma hat melamed végzi a fiúk tanítását. De még mindig nem felel meg a belső rendszeresség a külső kiépítésnek. Igaza van Schreiber elnök úrnak: új tantervre van szüksége a mi talmudtörainknak. Avagy igaz volna, hogy mi orth. zsidók irtó-zunk a rendszerességtől, ellenségei vagyunk a rendnek? Azért is, a régi adoma szerint, mihelyst a zsidó gyermek szédelert (rendet) lát, azonnal kérdezi: má nistánó? — Mi az? valami rendellenes dolog, hogy a régi, megszokott rendszertelenséget ki akarjuk küszöbölni.

Igenis állítom, hogy a Tóratanulás érdekében feltétlenül szükséges rendszerváltozás. Mert szent meggyőződésem, hogy nem csak a talmudtöraink, de jesiváink is sokkal több és maradandóbb eredményt érnek el, ha pedagógiai hozzáértéssel, megállapított tanterv szerint végzik a tanítást, osztályozva a tanulókat, koruk és előképzettségük szerint.

En tehát úgy mint 28 évvel ezelőtt síkra szálltam azért, hogy tal-

mudtörainkban a gemóre mellett a tenách rendszeresen taníttassék és még a héber helyesírás is, úgy a legmelegebben pártolom Schreiber úr tervét, mely a műszor és dinim tárgyaival is akarja a talmudtóraiskola tanulást ellátni.

Nézetem szerint azonban nem nekünk, laikusoknak a feladata, még ha értünk is valamit a dologhoz, hogy a talmudtöraink tantervét megállapítsuk, hanem azoké a nagy Tanítóké.

a mi kiváló Rabbijaink a kötelesség.

akik világító szövétnékek gyanánt járnak előttünk és lelkiismeretes örök gyanánt állanak a mi orthodoxiánk várainak falán, hogy irányt és útmutatást szabjanak a fontos kérdésben, de egyúttal részletesen és alaposan kijelöljék azt a tananyagot, melyet a mi gyermekeinknek az ivri-tanulástól kezdve, egész a halaché-tajszefeszig, vagyis az alef-bésztől a legkésebb és szövevényesebb pselli tudásáig el kell végezniük.

Ne vegyék rossz néven. Majráj Verabajszáj, a mi kiváló Nagyaink, ha csodálkoznak azon, hogy mindeddig nem nyilvánították az orthodoxia eme életkérdésében sehol véleményüket, mintha nem tartanak szükségesnek a sürgető kérdésekre, a legjobb szándékkal és legbensőbb vallásossággal felvetett tervekre reagálni.

**Gumiharisnyák
Fűzők
Gyógyhaskötők**

és
egészségügyi cikkek

Hongária Kötőszergyár R.-T.

IV., Kristóf-tér 6
IV., Kossuth Lajos-u. 8
VIII., Ullői-ut 40
I., Krisztina-tér 3

TELEFON TELEFON

En bízom az Ő bölcsességükben, hogy megtalálják módját annak, hogy hol és miként vigyék dülőre a dolgot mielőbb, hogy ne veszítsük el a drága éveket, melyek visszahozhatatlanul eltűnnek. Mert gyermekeink vallásos kiképzése számára minden egyes nap, mely céltalanul elmúlik, nagy és felbecsülhetetlen veszteséget jelent.

Schwartz Ede.

Régóta hátralékban levő t. előfizetőinknek postai megbízásokat küldtünk és kérjük azoknak szives beváltását.

Tigris, mint olasz csodabogár

A gyanutlan, nyájas olvasó ezt a címet tücsökös-bogarassnak fogja találni. Mert tudjuk, hogy a tigris vérengző vadállat, hogy lehet tehát „csodabogár”? Azt is tudja minden gyerek, hogy a tigris előfordul Azzsiában, Afrikában, csak Európában nem, hogyan lehet tehát tigris „olasz” csodabogár? Volt ugyan egy franciaországi tigris: Clemenceau, volt miniszterelnök, de ez már meghalt. A helyzet tisztázására meg kell jegyeznünk, hogy nem is vadállatról hanem egy vadul rohanó folyóról van szó. A biblia Chidekel-nek nevezi s a midrás azt mondja róla, hogy élesen (chad) és rohanva (kal) hömpölyög és ma „Tigris” néven ismerjük. Ez a Tigris rendesen India határán folyik, most azonban Itáliába tette át folyó ügyei elintézését. S most eláruljuk olvasóinknak, miért érdekel ez bennünket, a Zsidó Ujságot. A berlini zsidó távirati iroda a multkor jelentette, hogy a régi szentélyünkökből, a besz-hamikdos-ból Rómába hadiszákmánynak elhurcolt arany méces (menajró), amely idők multán elveszett, egyes tudósok nézete szerint a „Tigris”-be lett elsüllyesztve és a nevezett tudósítás szerint egy társaság engedélyt is kapott a „Tigris” medrében való kutatásra. A távirati iroda tudósítása természetesen téves. Nem Tigris-ről van szó, hanem Róma folyójáról, a Tiberis-ről. A magyar-zsidó felekezeti sajtó egyes orgánumait azonban ez az elírás nem gátolta a leírásban s nyugodtan áthelyezték az ázsiai folyót Olaszországba. A talmud szerint az élelmejük „kiszakítják a hegyeket” (ajkér hórim). — a folyók kiszakításához, úgy látszik, ép az ellenkezője kell. Ime így lett a Tigrisből olasz csodabogár, sőt — kacsa.

Az erdélyi orthodox kongresszus

Dés, december 9.

Ünnepélyes keretek között nyílt meg ma az erdélyi orthodox hitközségek országos konferenciája, d. e. 11 órakor, nagy közönség és az ország rész összes rabbijainak és igen sok világi delegátus jelenlétében. Ullmann beszercei főrabbi megnyitó beszédében megemlékezett az orthodoxia elmúlt évi nagy halottjairól, majd felhívta a megjelenteket, hogy az egyetemes romániai orthodox zsidóság érdekeinek megbeszélését tüzzék a konferencia céljaul.

Délután vette kezdetét a tulajdonképpeni kongresszus. Először a tíztagú igazolóbizottság megválasztása került napirendre. A hivatalos lista benyújtása heves vitákra adott alkalmat. Az órákig tartó vita után egy hármass bizottság kiküldését határozták el, amely az elhangzott kritikák értelmében állítja össze a

tíztagú igazolóbizottságot. A napi-rend következő pontján a zsidó katonák rituális élelmezése szerepelt. Wesel tordai főrabbi javaslatára hármass bizottságot küldtek ki ennek a kérdésnek a megvizsgálására. Ezután az igazolóbizottság megválasztására kiküldött hármass komisszió terjesztette be jelentését, amelyet a kongresszus elfogadott. A megválasztott igazolóbizottság ezután konfirmálta a mandátumokat. Megállapították, hogy a kongresszusnak 115 világi és 58 rabbi delegátusa van. Ezután kellett volna megválasztani a 21 tagú jelölő bizottságot, amelynek benyújtásakor heves támadások érték a beszercei központot. Mikor a hivatalos listát benyújtották, a chósizidok saját listájukat prezentálták a hivatalos lista ellen. Órák hosszat tartó viták után elrendelték, hogy a jelölőbizottságot titkos szavazással válasszák meg.

A trenderli

A chanuka-ünnep alkalmával nemcsak a menóra szent gyertyái árasztják be fényükkel a zsidó hajlékot, hanem az a bizonyos trenderlivel való játszma is fokozza az ünnep melegét, úgy a gyermeknél, mint a felnőttél egyaránt. Azt beszélék a pozsonyiak, hogy boldogemlékű nagy tudású főrabbijuk a Chaszam Szajfer is elővette a chanuka estén a trenderlit és bizonyos ihlettséggel megforgatta azt és igaz érdeklődéssel nézte a trenderli betűinek fordulatát, mintha papi lelke valami értékes tanítást látott volna a trenderli négy betűjében. Bölcsseink a négy betűt נגישו így értelmezik: „nész gódajl hojó som” — „nagy csoda volt ott”. igen ott a Makkabeusok győzelme körül. Amde erről a menóra szent gyer-

tyái beszélnek, ezért tehát a trenderli négy betűjében mélyebb értelmet keresünk, melyet meg is találunk és eszerint a négy betű nem csupán egy letűnt, dicső korszak felelevenítője, hanem Izrael vigasztalója és reménykeltője egyaránt. Mint tudjuk, Izrael minden hónapban egyszer, a „kidüs levónó” az újhold megáldásakor a természet szép templomában az ég felé tekint és az ima szavainak felemelkedik I-tenehez és arra kéri Őt, hogy a Hold világitóereje és fénye a Napéval egyenlő legyen. Csodálatosan hangzik ez ima. Mintha a Hold sorsa olyannyira Izrael szívéhez volna növe. De megértjük ezt, ha a Hold állandó változását figyelembe vesszük. Mint tudjuk, a többi égi testek megtartják alakukat és fé-

KÉREM, NE FÓZZON
OTTHONI KÉNYELMESEBB, OLCSOBB
HOFMANTÓL HOZATNI! MENU P. 2.

nyüket, amde a Hold állandó változásnak van alávetve. Hol teljes alakjában és fényében tündöklék előttünk az éjszaka ezüstsínű királynője, hol csak alakjának felét látjuk az égboltozaton, hol pedig már csak egy negyedét szemlélhetjük, míg végre végleg eltűnik szemünk elől. A Holdnak e változatos sorsát Izráelnél is látjuk. A népek közül egyedül Izrael az, melynek ily változó sorsa volt, mely ugyan-csak hol hatalmasan állott teljes erejében és nagyságában, hol megfogyatkozott, hol teljesen megsemmisült, míg végre, mint maga a Hold, ismét megújodott... Amidőn tehát Izrael népe eme égi testben saját sorsának képét látja, megértjük az ajkán felelendülő fohászt „vajha a Hold ereje és fénye a Napéhoz hasonló volna, mely ne változzék meg soha”...

Ugyancé tanítást nyújtja nekünk a trenderli betűinek jelentősége. Izrael chanuka-ünnepén elmereng a régi, letűnt dicső multján, amidőn Ganz egész, teljes volt az ő nagysága. De bús érzés járja át felkét, amidőn megfogyatkozott hatalmára a Halb-ra gondol. Fájdalma fokozódik, midőn az őt megsemmisítő száműzetés a Nicht jut eszébe. De im reményt kelt Izrael lelkében a negyedik betű a Stell-nek tanítása, mely arra tanít, hogy állj meg hitvedben süllyedő népem és fordulj I-tenedhez, akinél lelki megújodásod régi hatalmad fényének visszaállítását idézhethi elő.

Vajha a forgó trenderli betűinek tanítása okulást hozna sokat szenvedő népünknek, úgy lélekben, valamint jólétben való megújodást...

Friedmann Vilmos rabbi.

Heiden Leó

ÉKSZERÉSZ ÉS ÓRAS

Budapest, VII., Király ucca 21.

TELEFON: JÓZSEF 381-10

Valódi ezüst gyertyatartók, menórák, beszomim-tartók, eszrogdobozok, szédertálak, serlegék nagy választékban. Alkalmi és nászajándékok briliáns arany és ezüst tárgyakban, dús választék! Olcsó gyári árak!

Megjelent:

עולת שבת
A zsidóságrol.
Szombatokra.

Elmélkedések, írásmagyarazatol és értekezések az összes hét szidrákhoz. Legelső sorban zsidó családok és az érettebb zsidó ifjuság számára.

Írta: FISCHER FÜLÖP
sárospataki főrabbi,
Kapható a szerzőnél 5 pengőért.

Hogyan lett rebbe a Berditschevi?

— Chasidikus történet —

Amidőn a híres Berditschevi már 15 évet töltött apósánál — koszon — foglalkozni kezdett azzal a gondolattal, hogy talán valami foglalkozás után nézne. Habár már böckerkorában is meg volt a rabbi kvalifikációja, nagy mesterektől *hatórója* volt, apósa inkább kereskedőpályán szeretne volna őt látni, mint papnak. Egyszer az após bement veje szobájába, ahol az szorgalmasan tanult és mondta:

— Fiam! Bölseink azt mondják, hogy „*tajp tajró im derech erecz* — jó a tóra világi foglalkozás mellett”, tizenöt éve annak, hogy megházasodtál, nem gondold, hogy itt volna az ideje, valami *parnószo* után törekedni?

— Hát mit is csináljak — kérde R. Lévi Jiczchok. — Mihez fogjak, ha nem értek a világi dolgokhoz?

— Tudod mit, adok neked elegendő pénzt, valamint egyik megbízható emberemet, aki veled tart majd a nagy vásárookra, közben pedig el-sajátítod a kereskedői szokásokat.

A Berditschevi, bár nem szívesen, beleegyezett apósa ajánlatába. Azért nem szívesen, mert nem akarta felszerélni a tanulást, mely *örök érték*, az üzlettel, mely *földi érték* csupán. Apósa átadott neki tízezer rubelt és veleadta egyik legmegbízhatóbb, legügyesebb emberét, akivel elment a lipesei nagy vásárra.

Egész úton szekerem ülve folyton tanult R. Lévi Jiczchok. Olyannyira elmélyedt a szent tanban, hogy kísérője, aki látta azt a felhevült, átszellemült arcot, meg sem merete kísérelni, hogy a rabbit a tanulásában megzavarja. Lipcsébe megérkezvén, első útjuk a templomba vezetett. Ima után szállásukra mentek. A kísérő megkérte a Berditschevit, hogy pihenjen le egy kicsit, ő addig bemegy a városba áru után és ha talál majd megfelelőt, úgy az eladóval együtt eljön, hogy R. Lévi Jiczchok átvehesse az árut és kifizesse.

Alighogy emberünk elment, ő újból, hozzáfogott a tanuláshoz. Mivel azonban a szállásán a többi idegenek sürgés-forgása a tanulásban zavarta, elhatározta, hogy elmegy a beszhamidrosba. Utközben, egy mellékutcában, amikor egy talmudi témában elmélyedve tartott célja felé, megszólítja őt egy tolvajbandának egyik tagja:

— Ugy veszem észre, hogy maga idegen. Hová tart?

— Egy beszhamidrost keresek, ahol nyugodtan tanulhatnék.

— Jöjjön velem.

— A tolvaj elvezette egy szobába, ahol a banda többi tagjai tartózkodtak. Ezek rátámadtak és kikutatták zsebeit, elvették tőle a tízezer rubelt, ráadásul még jól meg is verték és ki-dobták az uccára, mondván: mehatsz fiatalember, most már zavar-talanul tanulhatsz...

A Berditschevi az uccán feltápáskodva, nagy örömmel fohászkodott az Örökkévalóhoz:

— Köszönöm Teremtőm, hogy megbüntettél, meg is érdemeltem, mert otthagytam a tanulást és elindultam földi gyarlóságok után. Most, amikor már nincs egy fillérem sem, legalább senkisérem fog bántani, sem zavarni, megyek és felkeresem a tanházat és tovább szent tanaidba fogok mélyedni.

El is indult és rátalált egy beszhamidrosra, ahol a történeteket elfelejtve, vígan hozzálátott a nagy foliásokban való búvárkodáshoz.

Apósa bizalmi embere visszajött a vásárról az eladóval a szállásra, hogy R. Lévi Jiczchokkal kifizettesse a bevásárolt árut. Óriási volt a meglepetése, amikor nem találta ott a Berditschevit. Rögtön átvillant a gondolatában: bizonyára egy beszhamidrosban ül és tanul. Elindultak és meg is találták a beszhamidrosban. Emberünk bocsánatot kért, hogy tanulásában megzavarja, de a

Megérkeztek a téli selyem szövet és bársony ujdonságok az olcsóságáról előnyösen ismert

SPITZ HERMANN

divatruház, Budapest, VII. Erzsébet-krt. 34

A Royal Orfeummal szemben.

(Szombat és ünnepnap zárva.)

Óriási választék minden cikkben. — Olcsó árak.

bevásárolt árut szeretné vele kifizet-tetni.

— Nagyon sajnálom, — hangzott a rabbi válasza — kiraboltak, még az aprópénzt sem hagyták meg azok a rablók és így a vásárolt árut most nem fizethetem ki.

Kísérője a hírtől megdöbbenve, kérde a rabbit: Ugyan mi történt? Hogyan mehetünk így haza? Hal-talán szégyen rám nézve, hogy ilyesmi történt. — Még aznap haza indultak.

Otthon a bizalmi ember tüstént referált az apósának, hogy és mint történt. Utóbbi végtelenül dühös lett és szemrehányólag dorgálta vejét, hogy miért nem vigyázott jobban a pénzre.

— Higyje el, apósom — hangzott R. Lévi Jiczchok válasza — hogy ez minden I-tentől volt így rendelve és kár érte mérgelődni.

Ezzel ott is hagyta apóását, elment tanulni a beszhamidrosba. Az após nagyon haragudott vejére és meg-üzente neki, hogy hozzá többé lábát be ne tegye, a koszt napoknak már vége, hozományát pedig már kétsze-resen elherdálta. R. Lévi Jiczchok a beszhamidrosban hált azon az éjszakan és midőn barátai tudomást szer-zettek arról, amit apósa üzent, egyik is, másik is kérte, hogy legyen az ő vendége, amit kénytelen volt el-fogadni, hogy tovább is nyugodtan szent hivatásának élhessen.

Abban a községben, ahol a Berditschevi és apósa laktak, egy igen gazdag földesúr is lakott, aki irigyelte azt, hogy egy zsidó kereskedő, amilyen a Berditschevinek apósa, gazdagabb legyen nála. A földesúr erre kieszelt egy vádat és fel-jelentést tett, hogy a rabbi apósa felgyújtotta az ő gabonáját. Ezt ha-mis tanukkal bizonyította is a bíróság előtt. Az apóst nyomban letar-tóztatták és csak hetek múltán, nagy óvadék ellenében engedték szabá-don, a tárgyalásig.

Első dolga volt elmenni *Rebbe reb Elimelech*hez. Lizsenszkbe, és őt megkérni, hogy imádkozzék érte. A kérésre a nagy rabbi a következő választotta:

— Hová gondolsz? Akkor, amikor neked egy oly nagy cáddik vöd van, énhozzám jössz ilyen kérelemmel! Menj rögtön vissza és terjeszd kérésedet a vöd elé, s biztos ügyed lesz. Meg fogsz menekülni a földesúr vádja alól, mert az Örökkévaló meg

fogja hallgatni R. Lévi Jiczchok fo-hászáat.

Amint az após a szent lizenszki szájából hallotta, hogy R. Lévi Jiczchok, az ő veje, akit ő a házából kiutasított, oly nagy és szent ember, nagyon elszégyelte magát s sírni kezdett. Elmondta a rebbenek az egész történetet, ami vejével Lipcsében történt és azt is, hogy mikor hazakerültek, kiutasította vejét a házából.

R. Elimelech végighallgatta az el-beszélést, mosolygott és a követke-zőket mondta:

— Most menj azonnal haza és rö-gtön kérj bocsánatot tőle, az ítélet pedig kedvező lesz rád nézve. Ezután vöddel együtt gyere el hozzám egy szombatra.

Hazaérkezve, egyenesen a beszha-midrosba szaladt, ahol veje ült és

Laskasütőgépeket és berendezéseket

legmodernebb kivitelben gyárt

FRIEDLIEB MIKLÓS

különléges laskasütő gépek gyára

Budapest, VII. Nyár-utca 16. sz.

Telefon: József 345-48.

Árjegyzéket és költségvetést legmodernebb gépeimről díjmentesen küldök.

tanult; ott sírva fakadva kérlette R. Lévi Jiczchokot:

— Fiam, bocsáss meg nekem, amiért pénz miatt házamból kiuta-sítottalak, én nem is tudtam, mily nagy ember vagy. Bocsáss meg! Jer velem haza és adj tanácsot, miképen tudjak menekülni a földesúr hamis vádjától?

— Én sohasem haragudtam rád — hangzott a vö felelete — sőt én kérek bocsánatot tőled, amiért oly hanyag voltam és nem vigyáztam jól a pénz-re; de ígérem, hogy nemsokára hiány nélkül megadom. Ami pedig a vádat illeti, ne félj; még csak tárgyalást sem fognak tartani és te meg fogsz menekülni...

R. Lévi Jiczchok újra visszakerült apósa házába.

Másnap reggel szenzációs hírt uj-ságoltak az apósának a városbeliek: a *törvénszék irattára leégett* és el-égték a földesúr aktái is. Természe-tes, hogy ily formán még tárgyalást sem lehetett tartani és az apóst vég-legesen szabadlábra helyezték.

Szombatra mindketten elmentek Lizsenszkbe a rebbehez. Rebbe reb Elimelech *mazel-top*-ot kívánva fo-gadta őket. Majd zsebéből kivett tízezer rubelt, átadván R. Lévi Jicz-choknak azzal, hogy ez az a pénz, amit Lipcsében elloptak tőle. A rab-lók — úgymond — sem enni, sem inni, sem pedig aludni nem tudtak azóta, amióta a pénzt tőled elrabol-

LAKODALOM HOFMANNÁL BANKETT

ták, kerestek is téged napok hosszat, de mivel nem találtak rád, valaki azt a tanácsot adta nekik, hogy vigyék el hozzám, majd én rádtalálok és visszajuttatom neked.

R. Lévi Jiczchok nyomban átadta a pénzt a mellette álló apósának.

— Most pedig — mondta Reb Elimelech — ha már kereskedtél is, lehetsz rabbi is... Igyekezél mielőbb egy rabbiállást elfoglalni, mert te arra vagy érdemes.

Még azon a héten R. Lévi Jiczchok zselechovi rabbi lett. Innen csakhamar híre ment nagy kabbalisztikus tudásának és a *berditschevi hitköz-ség* rabbijául választotta. Ide ezrével özönlöttek hozzá a hívek a világ minden tájáról és itt adta ki híres művét, a *Kedüasz Lévi*-t.

Jidischből: Sch. S.

„FAVORIT“

FEST — MOS — TISZTIT

VI., Paulay Ede-utca 51.

(Nagymező-utca sarok)

TELEFON: AUT. 270-14.

LE AZ ÁRAKKAL!

A selyemvásár

érhető nagy siker jegyében folyik

Szénási Sándor

selyemáruházában

mert a cég számolva a rossz gazdasági viszonyokkal, olyan rendkívüli módon szállította le az árakat, hogy azok meglepetésszerű, igaz, őszinte örömet és elismerést keltenek a hölgyközönség körében.

IV., Bécsi ucca 5, a Deák Ferenc ucca sarkán.

Wien, I., Petersplatz 3.

Lebonyolították a világ legnagyobb biblia-üzletét

Nemrégiben a karinthisi St.-Paul kolostor eladta a birtokában levő Gutenberg-bibliát, amelyért fantasztikus nagy összeget, kétszázötvenezer dollárt kapott. Ez a legnagyobb összeg, amit a biblia egy példányáért valaha fizettek. Ez az eladás azzal a nagyarányú, szinte tőzsdei jellegű spekulációval van összefüggésben, amit a biblia az inflációs időszakról egész mostanáig egy német bibliofil izzott. Még az infláció idején, tíz évvel ezelőtt, amikor az európai valuták romlottak, az amerikai műgyűjtők tudvalevően felhasználták a dollár varázsát arra, hogy Európa műkincseit összevásárolják. A műkincsek legnagyobb értékei közé az úgynevezett Gutenberg-bibliák tartoztak, a bibliának azok a legelső nyomtatott példányai, amelyeket a könyvnyomtatás őskorában maga Gutenberg és tanítványai primitív kézi sajtójukon készítettek. Egy német bibliofil felismerte ezeknek az 1500-as évek elejéről származó ritkaságoknak a nagy értékét és igyekezett a Gutenberg bibliákat spekulációs célokra összevásárolni. Azoktól a tulajdonosoktól, akik nem akartak kincsüktől megválni, opciót vett, amelyben a saját számára biztosította a vásárlás előjogát arra az esetre, ha mégis akarnák adni a bibliájukat. A karinthisi St.-Paul kolostorral ugyanezkor hosszas alkudozás után sikerült kétszázötvenezer dolláros árban megegyeznie azzal a kikötéssel, hogy ezt a példányt csak később veszi át. Nem sokkal ezután is következett az általános elszegényedés és a biblia tulajdonosai, akik eddig tartották magukat, mégis kénytelenek voltak a ritkaságot eladni. Mivel a Gutenberg-bibliák az említett bibliofil kezébe kerültek, ez hamarosan óriási összegekre verte fel azoknak az árát és a vásárlóknak minden összeget meg kellett fizetniük, amit kért értek. Formális biblia-tröszt alakult,

amely diktálta az árakat és a tröszt fényes üzleteket csinált. A legjobb vevőre Henry E. Huntington losangelesi milliós személyében találtak, aki több millió márkáért vásárolt bibliákat és tárgyalta a St.-Paul kolostor példányának a megvételéről is. Mielőtt azonban ezt az üzletet megkötötték volna, a milliós hirtelen meghalt. Ezután következett be váratlanul az amerikai tőzsdei krach, amikor a dollármilliók nem akadt vevőjük a bibliáknak, sőt sokan kénytelenek voltak a kezükben levő példányokat eladni. Ez erősen leszorította a Gutenberg-bibliák árát és a tröszt válságba került. Ez év nyarán egyszerre új vevő jelentkezett: a washingtoni parlament, amely az amerikai törvényhozás könyvtára számára meg akarta szerezni a Gutenberg-bibliákat. A parlamenti könyvtár vezetősége érintkezésbe lépett a német bibliatrösztrel, amely a tulajdonában levő összes példányokért hárommillió dollárt kért. A könyvtár csupán ennek a felét, másfélmillió dollárt volt hajlandó adni. A tröszt presztizs okokból nem engedett az áraból, de úgy oldotta meg a problémát, hogy a bibliapéldányok felét eladja másfélmillióért, a másik felét pedig ingyen ajándékozza oda a washingtoni parlamentnek. Így létre is jött az üzlet, azonban egy akadályt el kellett még hárítani. A karinthisi Bencés-kolostor ugyanis arra az álláspontra helyezkedett, hogy az az opció, amit évekkel ezelőtt adott a bibliára, már nem érvényes. Perre került a sor és a pert a kolostor elvesztette, úgyhogy kötelezték arra, hogy a bibliát kétszázötvenezer dollárért átadja a trösztnek. A drága könyvet a legnagyobb elővigyázatossági rendszabályok mellett becsomagolták és Párizson át Cherbourgba vitték, onnan pedig egy amerikai hajón Newyorkba szállították. A világ legnagyobb biblia-

üzlete ezzel most már teljes lebonyolítást nyert.

A st.-pauli bibliával a könyvnyomtatásnak a legelső és legértékesebb példányai mind az Újvilágba kerültek az elszegényedett Óvilágból, amely már oly sok kincsét volt kénytelen átengedni Amerikának.

SIRKÓAVATÁS

A tavaly elhunyt **Präger Samuné** szül. Deutsch Riza siremlékét f. hó 14-én, vasárnap d.e.fél 11-kor avatják fel a rákoskereszturi új orthodox temetőben. (28-as villamos végállomása.) Minden külön értesítés helyett.

— PALESZTINAI OLIVAOLAJ, שמן זית. Rövidesen nálunk is forgalomba kerül a „Shemen“-Works, Haifa, Palesztina legjelentékenyebb ipartelepe által előállított „Shemen“ olivaolaj. Ez a legnemesebb fajtájú olivabogyóból készült, garantáltan tiszta, gazdaságos és tápláló étolaj a legkényesebb izlést is kielégíti. Sütéshez, főzéshez egyaránt kiválóan használható, abszolút szagtalan, Mayonnaise, mustár, saláták, stb. készítéséhez elsőrangú. Az első szállítmány a legközelebb Palesztinából esedékes hajóval érkezik és máris nagy érdeklődés előzi meg. Remélhető, hogy a „Shemen“ nálunk is épúgy el fog terjedni, mint a külföldön, ahol kiválóságánál fogva általánosan használják. (Bővebb felvilágosítással szolgál és előjegyzéseket elfogad **Spitzer Emil**, Budapest, V., Zápolya u. 38.)

Új cipő készítését és javításokat a legjobb anyagból vállalja és szíves pártfogást kér

hítrókoni tisztelettel
Grosz Dávid cipész
KAZINCZY UCCA 14.
ort. fűrdő (milkó) mellett

Weisz Mór orthodox כשר sütődéje
keksz-, teasütemény- és kétszersült gyára

Budapest, VII., Dob ucca 22. — Telefon: József 423-65.

Tarhonya, makaróni és levestészták a legújabb gyártmányaim.

Gyors és pontos kiszolgálás!

Kérjen árjegyzéket!

A „Chofecz Chájim“ egy oktatása

Párizs, 5691 Kiszlév havában.

Mint egykorimunkatársam Schreiber Sámuel úrnak, akivel volt szerencsém hosszú időn át együtt működni a nyiregyházi orth. talmudtórában, legyen szabad az ő általa megkezdett vitához szót kérni.

Az otthon élő, avagy csak ritkán és rövid időre külföldön járó hitű hittestvéreimnek halvány fogalma sem lehet róla, hogy a külföldön élő, és chéderből kikérült, szép talmudtudással bíró egyének mily meglepő mértékben meg vannak meletyelve az óriási jidis és újhéber irodalom olvasása által, amely irodalom tele van a hitűség lenézésével. Számítva arra, hogy az ifjú esetleg üzleti összeköttetései révén vagy más okból összekerül majd a nagyvilágban a tulnyomó többséget kitevő ilyen burkolt hittagadókkal, apikorszimmel, fel kell tértenni az ifjú lelket erős és határozott valláserkölcsei oktatással, amely rendszeresen és szisztematikusan oltsa beléje a tradíció-szeretetet. Ekkor meg van reá a remény, hogy az így nevelt ifjú, ha bárminő tanult atheistákkal és alszenteskedő talmudistával összekerül, nem fogja az ő nézetét elfogadni. Nem terjeszkedhetem itt ki annak részletes leírására, hogy micsoda tradícióellenes és káros nézetek uralkodnak, sajnos, a külföldön nagy számban élő, még színleg vallásos életet folytató, a chéderekből kikérült rétegek felfogásaiban.

Erős meggyőződésem az, hogy a talmudtórák eddigi rendes tananyaga nem elég e célra, hanem acélozzuk meg az ifjú szíveket a **Rambam tizenhárom hitcikelyéből** kiindulva, az összes vallási tételekkel és alkalmas vonzó **müszor**-anyag igénybevételeivel oktassuk ki őket mindenre, aminek szentnek kell maradnia, minden hitű zsidó szívében. A gyermekszív olyan, mint a fiatal palánta, amit még hajlítani lehet zsenge korban, ragadjuk meg ezen alkalmas korát a gyermeknek, és tegyük őt viharerőssé, megtántoríthatatlanul hitűvé.

Aktuálisnak találok a következő kis epizódot felemlíteni ezen alkalommal. A híres „Chofecz Chájim“ az egyik tanítványának azt a direktívát adta, hogy önállósítása után, mint bálbosz, úgy rendezze be életét,

hogy minden reggel az imádkozás után, még mielőtt üzletéhez látna, tanuljon egy félóráig gemóret és egy félóráig foglalkozék az erkölestani irodalommal. A fiatalember szót is fogadott neki, de amidőn később elfoglaltsága arra készítette, hogy jókor reggel korábban fogjon hozzá üzleti teendői ellátásához, azzal a kérdéssel fordult a nevezett gaonhoz, hogy miután immár csak félóra áll reggel rendelkezésére, a kettő közül melyiket tanulja: a gemóret-e, avagy a müszort? A böles mester azt felelte: Te az alatt a félóra alatt tanulj müszort, mert én biztos vagyok benne, hogy ha egy ideig a müszort fogod tanulni, majd jut később időd a gemórerre is, míg ellenben fordított esetben ez nem bizonyos. **Stern Lipót.**

OLVASÓINKHOZ! Feleljük mindazon igen t. olvasóinkat, akiknek előfizetése f. hó 15-én vagy még előbb lejárt, hogy azt postafordultával megújítani sziveskedjenek. Az átfutalás leggyorsabb módja helyföldön postafutárképzésként (csekk útján (50.791 sz.)); külföldön pedig (évi 22 P) postautalványon eszközölhető. (Romániában az utalványon az összeget a postahivatalnak fölthi ki.)

Zsidó humor

A **Malbim** szent pénzsóvárgása... Amidőn a híres **Malbim**-főrabbi Bukarestben a székfoglaló beszédjét tartotta és látta, hogy a hitközség tagjainak zöme bizony nem igen követi a vallási törvényeket, ezt a következő szellemes intelmet intézte beszéde közben hozzáfok: A rabbi helyettesíti a papot (kajhén) a szentély (bészhamikdos) megszűnése óta s különösen, amióta igazi kohanita nincs. Aki a rabbit támogatja, olyan, mintha beszólgáltatná a Tóra által előirt papi illetekeket (**matnasz kehüno**). Ezek az illetek tudvalevően abból állottak, hogy a kajhén megkapta a karrészt, az állkapcsot és a gyomrot (**hazerajá vehalechojajim vehakévo**). Ebben az ünnepélyes pillanatban felszólltak benneteket, hogy nekem is juttassátok ezeket az illeményeket, ez legyen a mellékjövédelmem. A hallgatóság megdöbbsent s egymásra néztek némán, mintha azt mondták volna: „hát ilyen pénzsóvár ember legyen a mi lelkivezérünk“. A **Malbim** a mü-pauza után természetes hangon folytatta: igen, áldozatok nekem a karrészt, rakja-

tok tefillint, szenteljétek meg az állkapcsot, késsel ne borotválkozzatok és a gyomrotok is legyen a papé, ne töltsetek meg tiltott tréfli ételekkel. **St. L.**

*
A rabbi kívánsága.

Egy vidéki rabbi belső bajával a pesti zsidó kórházban feküdt, ahol **Baron** és **Stiller** professzorok kezelték. **Baron** professzor nagyon jószívű ember volt, de tettétt korholásokkal leplezte jószágát, sokszor bosszantotta a beteg rabbit. Amikor a rabbi felgyógyulva el akarta hagyni a kórházat, következőképpen búcsúzott el a professzoroktól: „Ihnen, Herr **Stiller**, wünsche ich: sie sollen **Baron** werden — und ihnen, Herr **Baron**, sie sollen „**Stiller**“ werden...“

*
Szombati élvezet.

Azt mondja **Kalmen** egy barátjának: a legnagyobb élvezetem szombaton a délutáni alvás. Ez kérde tőle: „Hiszen mindig azt hallottam tőled, hogy te szombaton nem alszol?“

— Igaz, én nem alszom, de élvezet, hogy a feleségem alszik...
*

*
A feleségem már a chevraé.

Egy szegény ember, akinek még annyija sem volt, hogy peszáchra maceszt szerezzen be magának, két nappal ünnep előtt bemegy a **Chevra Kadisa** irodájába és siránkozva bejelenti, hogy a felesége meghalt. Erre a chevra-titkár kiutal neki a pénztárból tíz pengőt, hogy beszeresse magának az ünnepre szükséges edeleket. Vett egy kis pászkát, meg egy kis libát. Mikor a chevra emberei elmennek hozzá, a temetkezéshez szükséges előkészületeket elvégezni, meglepetve látják, hogy a felesége a kályhánál tepertőt olvaszt.

A chevra emberei ráförmedtek és csalónak mondták. De erre ő csodálkozó tekintettel nyugodtan felelt:

— Az egyszer megmáshíthatlan dolog, hogy a feleségem már a chevraé, de hogyan lehettek ti olyan rosszak, mit árt az nektek, ha egy kis töpörtút olvaszt még nekem.
Spitzer Rudolf,
Sárospatak.

להתורע ולהגלות
שבעת יצא ממבשר הדמוס לאור עולם סמרי
דברי רב מביק הנאון האמיתי סמרי ישעיהו
ולכשרושיין וצוקיל שהי אבדיק וואיסען
סמרי מעשי למלך חיב על הרמבים וכל
המקש דבר ה' ותחמדיים והמכריו ואוהבו
ישעיהו על תו דלמטה:
Silberstein J. főrabbiné, Udc.

HIREK

NAPTÁR

Sábosz Vajesev, Kiszlev 23.

— Rajs-chajdes bencsolás —

Gyertyagyújtás (Bpest): 3 óra 45 p.

שבת kimenetele " 4 " 30 "

סוף זמן סריאת שמש: 8.45

Vasárnap este beköszönt a Chanuka

— A NAPTARREFORM KÖRÜL. Erről a kérdéssel egy kisvárdai hívünk, R. Dov Berkovits, igen logikus fejtegetést küldött be hozzánk. Szerinte a שבת fix helyzetének megbontása elkerülhető a naptárreform-tervezet mellett is, mely szerint minden év vasárnapkal kezdődne és 28 napos hónapokból állna. Csúpan a fenmaradó 365-ik, illetve szökőévben 366-ik napot nem iktatnók be évenként, a tervezet szerinti blankónap gyanánt, hanem összegyűjtöknék a napokat, míg azok 5-6 év alatt 7 napra szaporodnak, s akkor volna egy betoldott hét, illetőleg egy 53 hétből álló esztendő. (A megoldás igen helyes a sabosz szempontjából, de megjegyezzük, hogy ilyen tervezetet már terjesztettek a Népszövetség elé.)

— A KATTOWITZI MENYEGZŐ. Gyönyörű keretben, pazar fényben folyt le Schreiber Sámuel, a főt. pozsonyi főrabbi fiának egybekelése Kohn József kattowitzi gyáros leányával, Hannával. Az ünnepélyes alkalomra megjelentek többek között: óbudai Freudiger Abraham Budapestről, Weber Kálmán főrabbi, országos elnök Pöstyénből, Wessely Dávid s Hirschler Simon rabbik Pozsonyból, Ehrenfeld főrabbi (Mattersburg), Weisz főrabbi (Réte), Schreiber Mór rabbi (Eger), óbudai Freudiger Fülöp (Budapest), stb. A szertartást végezték a pöstyéni és a bendini főrabbi és Wessely rabbi. Az összes megjelent rabbi mondta Tóra-magyarázatokat, de a legmélyebb hatást keltette az örömapának, a pozsonyi főrabbinak fejtegetése. Ékesen szóló magidüszit mondott még óbudai Freudiger Abraham budapesti hitk. elnök. Egyidejűleg a kattowitzi esküvővel, a pozsonyi menzán is volt ünnepi étkezés, amely alkalomból Lebowitsch és Kalisch rabbi, továbbá Schlesinger Márk és Reich B. kiemelték, hogy mily nagy érdemeket és szeretetet szerzett magának a jesiva s ifjúsága körül az új férj, Schreiber Sámuel. (Mazol tajp. — Szerk.)

— A MUNKÁCSI FŐRABBI SOPRONBAN. Mult számunkban jelentettük, hogy Spira Lázár munkácsi főrabbi — ki gyógykezelése végeit Bécsben volt — az elmúlt szombatot Sopronban tölti. Ennek hírére tömegesen jöttek el Sopronba a hívők. Ott voltak a célemi, szombathelyi, komáromi, celldömölki, kapuvári, szalóki, petneházi stb. rabbik; többszáz egyéb vendég a Dunántúlról és Burgenlandból. Szombat délelőtt az istentisztelet alkalmával a munkácsi főrabbi a zsüfolásig megtelt papréti templomban fulmináns dróset tartott. Lángoló hatású, Tórát és miszor-t tartalmazó beszédéből olykor heves antagónizmus csendült ki. Így többek között erősen kifakadt a vallásellenes szovjet ellen és lesújtó kritikát mondott a — cionizmusról. Végül a soproni orthodoxiában felmerült disszidens törekvésekre tért ki és Posen főrabbi pozícióját megerősítette. — Hétfőn délben utazott vissza Budapestre át Munkácsra, ahová kedden hajnali 3 órakor érkezett meg.

— HITKÖZSÉGI VISZÁLY KASSÁN. A kassai hitközségben van egy párt, amely állandóan áskálódik a hitközség kiváló főrabbi, R. Souil Brach ellen. Viszálykodásaik nyomatékossabbá tételére félrevezetik a Kassán lakó híres volt radomisi főrabbit, R. Semüel Engelt. A félreértéseket mindig sikerült ki-magyarázni. Most azonban egy komolyabb dolog történt. A radomisi főrabbi fia, aki utódja is a rabbiszékben, eljött meglátogatni apját. A viszálykodók rábírták a vendég-rabbit, hogy tartson az ő beszhamidrosukban dróset s ne kérjen engedélyt Brach főrabbitól, aki erre természetesen betiltotta a dróset tartását. Most újra fellángolt a káros viszálykodás.

— PUSZTULNAK A KIS NÉMET HITKÖZSÉGEK. Wattenheim községben, a bajor Pfalz e kis városkájában van egy régi templom, de már nincs csak egy zsidó család. A templom tehát évekig üresen áll. Ezért a központi hitközség a templomot odaajándékozta a katolikus híveknek (!)

— A TELJES VASÁRNAPI MUNKASZÜNET SZLOVENSZKÓBAN. Szlovenszkóban, mint megirtuk, a zsidóság körében nagy izgalom van a teljes vasárnapi munkaszünet miatt. Ezért tartotta a bratislavai országos orthodox iroda kötelességének, hogy felhasználja az alkalmat, amidőn a csehszlovák kereskedelmi miniszter Pozsonyban időzött, s felvilágosította a terv súlyos következményeire a zsidók gazdasági helyzetét illetőleg. A miniszter elé járult küldöttség tagjai voltak: Weber főrabbi-elnök, Kalisch (Galánta), Kaiser (Bratislava), Schwarz Henrik orsz. irodai titkár. Weber főrabbi beszédében kiterjeszkedett a kérdés szociális és vallási mozzanataira, kiemelte, hogy a zsidó munkaadó s alkalmazottai a sabosz megünneplésével a legideálisabb munkaszünetet tartják több mint 24 óráig s fejtegette, hogy a teljes vasárnapi munkaszünet mily károsan fogja a zsidók gazdasági helyzetét befolyásolni. A kormány tekintszen tehát el a teljes vasárnapi munkaszünetről. — Dr. Matousek miniszter megígérte, hogy a lehetőség határain belül tekintetbe veszi a felhangzott kéré-meket.

— KEDVEZMÉNYES SZENTFÖLDI TÁRSASUTAZÁS. Márciusban társasutazást terveznek Palesztinába. A három hétig (március 9-30) tartó társasutazás, beleértve az összes utiköltségeket: III. osztályu gyorsvonat Budapesttől Triesztig és vissza, hajójegy és ellátás a hajón Triesztől Jaffáig és vissza, teljes ellátás és összes autóturák a Szentföldön való tartózkodás egész ideje alatt, összesen 720 pengőbe kerül. II. osztály 175 pengővel több. Dr. Patai József főszerkesztő is résztvesz a társasutazásban, hogy bő tapasztalataival és szentföldi ismereteivel méltó irányítást nyújtson. Jelentkezések e hó végéig a „Mult és Jövő” szerkesztőséghez küldendők (Budapest, VI., Révay uca 14).

— A CIONISTA KONGRESSZUSZUS. Londoni jelentések szerint a cionista világgongresszust 1931 február 15-én fogják Karlsbadban megtartani.

A HIREK STAUFFER

orth. שבת sajtgyártmányok ismét kaphatók
Neser dobozos emmentali, Cvi (Szarvas) dobozos emmentali, Block emmentali, Trappista, Kastély, Bástya világmárkák. Mindenütt kaphatók.

Központ: Stauffer és Fiai sajtgyárak, Répcelak.

Chanukaajándékunkra

igényt tarthatnak mindazon t. előfizetőink, kiknek előfizetése legalább ez év végéig rendezve van.

Érdeke tehát minden hátralékos előfizetőnek, hogy előfizetése még Chanukahetében hozzánk beérkezze!

Aregényajándékra való igény a csekk hátlapján külön feltüntetendő, vagy lev.-lapon bejelentendő.

Zsidó Ujság
kiadóhivatala.

— VÁLASZTÁS ÉS ELVÁLAS. Varsói lapok különös esetről adnak hírt. Egy varsói chósizid Szimcho Bunem csak a multkor nősült másodszer s egészen békésen élt a feleségével, amíg — a szejmválasztásokat ki nem írták. A férj kapacitálta a feleségét, hogy szavazzon az Aguda jelöltjére, a politikus nő ellenkezőleg férjét a cionista jelölt támogatására akarta rábeszélni. A vitakozás állandó veszekedésé fajult. A választás előtti nap a férj ágyának esett s hogy felesége ne örüljön annak, hogy most szabadon elmehet szavazni, lezáratta a ruháit. Az asszony azonban furfangos volt. Elkérte szomszédnője toálettjét s abban szavazott le. Mikor a férj ezt megtudta, nagy haragra lobbant s amikor felgyógyult, első útja a rabbinátushoz vezetett s bejelentette hogy válni akar politikázó nejétől. A rabbi hiába csitíttgatták s igyekeztek jobb belátásra bírni, nem sikerült. A választási lista get-levelet okozott.

— AUSZTRÁLIA UJ FŐKORMÁNYZÓJA. Az angol király Ausztrália főkormányzójává, tehát saját képviselőjévé Ausztráliában, kinevezte a zsidó-vallású Sir Alfred Isaacs-ot, aki eddig az ország legfőbb bírója volt. Angol lapok megemlítik, hogy jól ismeri a héber nyelvet egy csomó európai nyelv mellett. Az új főkormányzó a legalacsonyabb sorsból küzdötte fel magát s most 75 éves.

KÓRHÁZBA IS

BESZÁLLIT
KOSZTOT,
(DIETAST IS)
HOFMAN
Révay-utca 4, Tel. 238-42

— JUBILEUM. A bpesti orth. hitközség iskoláinak tantestületei és növendékei dr. Deutsch Adolf igazgatót működése 10 éves évfordulója alkalmából meleg ünneplésben részesítették. A 10 perces szünetben összegyűltek a tantestület tagjai és az osztályok képviselői, kik közül az önképzőkörök elnökei köszöntötték keresetlen szavakkal igazgatójukat. A spontán megnyilatkozó, nem várt családias ünneplés az igazgató megható válaszával ért véget. (Részünkről is szívélyesen gratulálunk. — Szerk.)

— UJ DIÁKHECCEK ROMÁNIAJÁBAN. A brailai kongresszusról hazatérő diákok egy csoportja Galachan újabb zsidóellenes demonstrációt rendezett. A diákok felvonultak a város központja felé vezető utcákon, antiszemita dalokat énekelve. A város centrumában a Brasoveni-ucába vonultak, ahol behatoltak egy kóser étterembe és véresre verték az étterem tulajdonosát. A Lunapark cipőkereskedés ablakait verték be ezután. A diákoknak ingyen villamost bocsátottak rendelkezésükre, hogy visszajöjjenek a kikötőbe. A villamoskocsikban talált zsidó férfiakat és nőket a diákok bottal megverték. Néhány kereskedőt megpofoztak és kilökték őket a villamosból. A Diminicaa megjegyzi, hogy a rendőrség igyekezett a rendet fenntartani, de nem volt utasítása arra, hogy erőszakot is alkalmazzon. — S mindez a civilizáció korszakában, 1930-ban történik.

— Takarékos úriasszony csakis Spitz Hermann selyemkülönlegességek áruházában szerzi be szükségleteit.

Csodaszép parókák

Tartós ondolás (Dauerwellen)

és hajfestések. — Szolid árak!

Pock Károly
hölgyfodrász
Budapest

VI. Andrássy-ut 19

Telefon Aut. 199-10

Harc a démonokkal

Litvániai történet. Irta: Schachnovitz Fordította: Lukács Zoltán

Erős, zömök és viharedzett alakok voltak mindketten, kik a magános, erdőszélen fekvő „Kéreg”-hez címzett szállóban a hosszú asztalnál, illatos tubák és gőzölgő tea mellett ültek és szórakoztak. Chajim és Gutel, mindkettő fuvaros Ersevilből, máskülönbön fuvarozásukban csak ritkán találkoztak közös területen, ahol a szórakozás ily barátságos hangon folyt volna. Mégis ma — mint Chajim nevetve megjegyezte — a „rossz szellemek” összehozták őket és így ültek itt a konkurrens, mialatt állataik könnny hasonló barátságosan egymás mellett szembenézték a viharral, lihegve és nyerítve, míg ők átéltek, vagy csak hallott szellemtörténeteket beszéltek el egymásnak. Borzalmos élmények voltak, melyeket a sokat tapasztalt férfiak nyugodtan és hidegvérrel meséltek el és nem is figyeltek arra a kis, vézna emberkére, ki a kályhapadon guggolva, fogvacogva és borzongva hallgatott, odasimulva a kályhafalhoz, mintha védelmet és menedéket keresett volna.

Jóna volt, az egy órányi távollágban fekvő Molhofból; késő éjszakai órákban, szélben és viharban jött át, hogy a borkeni korcsmárosnál, ki egyidejűleg szénakereskedő is volt, az éjszakai eleséget tehenének beszerezze és hazavigye.

Átjött? Jóna mélyen sóhajtott és lerázta a vizes havat magáról. Nem, ezt már nem lehetett menésnek nevezni. Kergették, hajszolták, de nem csak a hó és a vihar, hanem a fúriák is, emberi fúriák, bizalmas molhofi otthonából, kik ott feleség és anyósként működnek és kiknek parancsoló és kergető ereje intenzívebb, mint a vad elemeké és féltetesebb, mint a titokzatos démonoké.

És mikor el akarta öreg barátjának mind ezt mesélni, átölelte becézgetve a kályhát. Mily barátságos meleg áradt szét félig megmeredt tagjain! A gőzölgő poharakból és füstölgő pipákból kiugranak és az asztalon ugrálnak, táncolnak a kis koboldok, jókedvűen, cseppet sem barátságtalanul és odajönnek a ködben hozzá is, a kályhára surranva és gúnyosan nevetve mondják: „Jóna, te szerencsétlen flótás, miért nem maradtál ott, hol olyan jó dolgod volt? Melyik ördög hurcolt téged Morhofba?”

„Ott?” Ott a Beszhamidrasa volt Ersevilnek, hol ő még ezelőtt egy félévvel is mint gondtalan és jámbor ifjú oly szépen, oly melegen, oly kényelmesen éldegélt. Nem volt teljes ambrózia, amit neki a „napokon” nyújtottak, de mindig volt egészsége, étvágya és étkezéseit mindig békében költötte el; a pad, melyen aludt, kemény volt, de álma jó és gondoktól mentes. Boldog és megelégedett volt. Akkor jött az öreg Perez, a molhofi sajtos — Jóna nadrágzsebébe süllyesztette kezeit — megtudná fojtani a gazembert, az útonállót, ha most előtte volna, — akkor jött a „sajtos” és akkor jutott ő mindehhez a „nyugalomhoz” és „szerencséhez”...

— Te Jóna nem vagy „tudós” és nem vagy „bölc” így mondta az öreg képmutató egész nyiltan: A te tanulásodnak nincs semmi célja és értelme. De itt Molhofban, az én szomszédságomban lakik az öreg Pesséné, távoli rokonom; háza van, rétje is, kertje is, tehene is és egy leánya. Mondj „igen”-t Jóna és minden a tiéd. E perctől fogva nem leszel szegény ifjú, hanem háztulajdonos, egy „férfi” egy „balbósz.”

És Jóna ment, látott „igent” mondott, Molhofban maradt és e perctől fogva megkezdődött a nyomorúság.

A fiatalabb, a felesége nem volt anygal, sem külsejére, sem pedig benső érzései után ítélve

De az öreg? Egy ördög? Nem! Megijedve nézett maga körül, mert azt hitte, hogy a jelző miatt az ördöggel kerül összejáratásba, talán meg is sérti vele. A kályhát már nem találta elég melegnek, a füstgomoly és teallat nem volt már oly

kedves és kellemes, mikor anyósának képe felbukkant és vele együtt a visszaemlékezés asszonyoklának összes kínjaira...

Sokszor panaszkodott kínzásaira szomszédjának, — a közvetítőnek, — kinek mindezt köszönhette, a sajtos Pereznek.

És vajjon mit szőtt ő mindehhez? — Légy férfi, Jóna majd csak kialakul valahogy! Minden kezdet nehéz. Embernek kell, hogy mutakozz! Különbben is, még a közvetítői pénzzel is adós maradtál!

A csaló! A vén gazember! És még csak a legutolsó szcéna, mely ezelőtt egy félórával volt? Jóna megremegett a visszaemlékezés benyomásaitól... Már készülődött, hogy pihenőre térjen. Akkor jött az öreg, lámpával kezében és vigyorgott:

— A tehen, a tehen.
— A tehen? — kérdezte ő halkán.
— Igen, természetesen a tehen!
— kiáltott erre az öreg magas fejhangon: nem az ökor, mert az te vagy! De a tehennek enni kell adni. Te is zabálsz ugy-e? Borkenbe kell menned, szénát hozni. Hallod? Szénát kell hozni!

— Ebben az időben? merészelté bátortalanul ellenvetni. Erre azonban az explozió eleméntáris erővel tört ki. — Mit, idő? — dühöngött már. Talán cukorból van ez a zabáló, ez az ingyenélő. Széjjelmegy, elolvad, mihelyt a levegő rá jön, ez a tehetetlen, ez a gölem. Láttatok-e már valaha egy ilyen gazdát? Nem ő vette a tehenet, mit is törődik azal, hogy az éhenhal, csak neki legyen mit ennie?!

— Azonnal, ebben a pillanatban Borkenbe megy és hozol szénát! — mondta a fiatal.

Nem maradt más hátra. Mélyen arcába húzta sapkáját, elővette botját és ment.

Mikor így a botot kezébe fogta,

furcsa, különös rángást érzett kezében és először merül fel nála halkán és bátortalanul az a gondolat, hogy talán ennek a vastag, sárga nádpálcának még más rendeltetése is lehetne, mint az, hogy őt most ebben a viharos éjszakában kikísérje... Mégsem merészelté ezt a gondolatot tovább szőni — és ment.

A szél rángatta, taszigálta és gúnyosan fütyörészett a fülébe: — Nem vagy férfi Jóna, szerencsétlen flótás vagy!

— Fogd be a szádát és erigj — zúgta a vihar a másik oldalról. — Szempillantás alatt menj! — zsémbelődött a jégeső is fenn a magasból.

A hidegtől és nedvességtől megmeredve érkezett meg, de szerencsétlenségére még a fuvarosok háborzongató történeteit is végig kellett neki hallgatnia, amelyek iszonyattal és rémülettel töltötték el.

De azok ketten ott az asztalnál, ennek dacára nyugodtan tovább mulattak.

— És én állítom — mondta Gutel, ezek a „kísértetek” nem annyira azon igyekeznek, hogy a vándornak kárt okozzanak, hanem inkább, hogy tévútra vezessék és a bolondot járassák vele.

— Ezzel én is szolgálhatok — hagyta rá Chajim. — Egyszer olyan éjszaka volt, mint a mai, magasra rakott szekérral utaztam haza Tavrikból az erdei úton. Ott, a kilian-i kápolna-udvar sötétjében valami hófehér csillogott, kiáltoztam, fenyegetőztem, csapkodtam az ostorral, de semmi sem mozdult, csak halk gágogás hallatszott. Megnéztem közelebbről, egy liba volt. Oly kövér és oly zsíros, amilyet én még sohasem láttam. Valóban jó barát-nak bizonyul peszácé hetében, mi? Nagy fáradságomba került, míg a kocsi emeltem. Hátral ültsák és csomagok között erősen megkötözve és én boldogan tovább hajtottam. Alighogy előcsillant az első lámpafény a városból, rögtön gágogásba, rikoltozásba fogott és elkezdett szárnyával erősen röpködni. Megijedve néztem körül, már elillant a hamis liba és én csak nézhettem búsan utána. Mikor otthon elmeséltem, akkor azt mondták: örülhetsz és hálát adhatsz I-tennek Chajim, amiért a „rossz szellemet” nem hoztad be a házadba.

— Akkor én már rosszabbul jártam — szölt Gutel, — mikor egyszer megjelent ilyen előttem. Egy koromsötét éjszaka, szemfényvesztésül lámpát hímált előttem és én abban a hiszemben, hogy a „Kéreg” korcsma világossága az, olt-

siettem és oly mélyen kerültem be a mocsárba, hogy azt hittem, soha sem tudok belőle kimászni. Mintha borjúlábakon ellillant volna valami előttem és mikor közelebb jött, majd bizonyosra vettem, hogy a barnámat látom, amelyikről pedig tudtam, hogy otthon az istállóban van.

— Ez a fajtája a belzebuboknak — magyarázta Chajim, — mindig ismerős emberek, vagy állatok alakjait veszi fel, hogy a magános vándort annál biztosabban csaló-dásba ringassa. De ha ők egyszer velem találkoznak, tudom, elmenne a kedvük örökre az elvárászlástól.

— Mit tennél ellenük?
A kályhaszögletben is megmozdult valami, Jóna krakogott egyet és feszülten féjelt.

Chajim tovább fontoskodott.
— Az én szerem titkos szer, de mindamellert igen egyszerű. Az ember elővesz egy botot, amelyre cédulát erősít és amelybe „Kuzu” van beleírva, aztán a szellem bármilyen alakban jelenjen is meg, addig vág rá, míg el nem tűnik.

— Igen, egyszer emberükre kell akadniok, — hagyta jóvá Gutel, mintha ő ezt a próbaszert már régóta ismerte volna.

Ismét megmozdult és krakogott valami a kályhaszögletben. Jóna megszemlélte sárga, vastag nádbotját minden oldalról. Semmi kedve sem volt ahhoz, hogy felvegye a küzdelmet a démonokkal. Csak azt gondolta, hogy a „jónál is van jobb” és „elővigyázat semmikép sem árthat!”

Halkan, senkitől sem észrevéve, ráfirkált ironjával valamit egy papírlapra, melyet aztán egy fonállal botjának felső végéhez szorosan odakötött.

Ebben a pillanatban jött a „Kéreg” korcsmárosa a köteg szénával, melyet Jóna nagyon leverten hátára vett. Még egy pillantást vetett a nagy falóra mutatójára, mely az éjjelen már régen túljárt és hazaindult.

Az i-tentelen idő ezalatt retten-tően féltetessé vált. A széna nagyon nyomta szegény Jóna hátát és míg az hátulról szorongatta, azalatt

a vihar arcába csapkodott. Mégis megemberelte magát és biztos lép-tekkel ment tovább. Csak legalább ők, a „rossz szellemek” ne jönné-nek! — gondolta magában. De há mégis?... Hadonászni kezdett bott-jával. Mesterükre fognak találni! Tanultál ma valamit Jóna.

Tényleg, ott csillogott, pislálolt, integetett és reszkedett egy egyetlen lángocska. Csak legalább a kápol-nát látná már maga mögött!

— Csak próbáld, hívjad és csalo-gasd, haragos szellem, Jóna nem megy oly könnyen lép-re!

Mikor így keresztül suhant e gon-dolat Jóna agyán, hirtelen egy erős szélrohám levitte fejről kerek, le-begő-fülű szörmesapját.

Jóna sapkája után sietett. Ha jobbra ugrott, akkor az balra fordult, mikor elébe szaladt, akkor át-repült az árkon. Meghajította térdét, kinyújtotta a karját, hogy megfog-ja, de akkor egész hosszúságában elterül a vizes havon és a makran-cos sapka tovább repült. Végre a vad hajszának vége szakadt és Jónának ismét meg volt a sapkája. De, oh rettenetes, ezalatt elvesztette a helyes utat. A rettegett kápolná-nak sem látta semmi nyomát és a lángocska se csillogott már.

— Ha mindég továbbra előre me-gyek — gondolta Jóna, — akkor mégis kijutok valahová. Oly szép, mint otthon, mindenütt lesz. Még jó, hogy veztettem magam ettől az átkozott sapkától, — és ezeknél a szavaknál olyan ütést mért reá öklével, hogy feje is, ki szegényy sem-mit sem vett, elkezdett inogni, — mert még jobb, ha az ember a sap-kájától hagyja magát félvezetni, mint a „rossz szellemektől”. Csak mindig tovább, előre Jóna!

Egyszerre csak megrémült. Neszt hall és nyomokat látott. Jóna kép-telen volt a vak sötétben megállá-pítani, hogy vajjon borjúlábak, vagy kakaslábak nyomai-e azok. De a lé-pést és a hangot egész pontosan ki-vehet. Nem volt semmi kétség, a kísértet Perecnek, a sajtosnak alak-jában jelent meg. (Vége köv.)

— Friedmann Farkas selyem- és textiláruházának mai számunkban közzétett hirdetésére ezuton is felhívjuk a nagykö-zönség figyelmét.

Engel Nándor és Fia
POSZTÓ-, SZÖVET-ÉS BÉLÉSÁRUK ÁRUHÁZA
Budapest, V., Vilmos császár-ut 2.
Eladás kicsinyben is nagybani árk mellett
Telefon: Aut. 801-29.

Paróka

különlegességek
Modern és tartós kivitel
Tartós ondolálás, alakítások
Olcsó árak

Altschüler
Bp. VII., Csányi ucca 12
(Király ucca sarok)
Telefon: József 310-79.

Kundmachung

Wirkungsvolle **דרשות** in deutscher Sprache für jede erdenkliche Gelegenheit wie zum Beispiel **Barmizvo, Chasone** **חידושי תורה**, Gast- u. Antrittsreden verfertigte von Fall zu Fall zu mäßigem Preise, unter Discretion. Honorar von 5 P *aufwärts*, 50 H. Porto *recomandirt im voraus* erbeten. — Mein **מכתב ישראלי** auf **Perek**. Preis 1.20 **Rabbiner Israel Braun** Budapest, Szüvecs-ucca 43.

Érdeklődés alkalmával válaszbélyeg melléklendő. A dróse-ért járó tiszteletdíj *előre* küldendő be. Drósek raktáron nincsenek, csak megrendelésre készülnek

Székely Jenő

női-, férfi- és gyermek-
fehérnemű
és **gyermekruha**
különlegességek üzlete
IV., Petőfi Sándor ucca 9.
Telefon: Aut. 890-46.

Legizletesebb**legjobb****legolcsóbb**

Weisz Jenő orth. **כשר**
kávózó és étkezdéje

BUDAPEST, VII. DOB-UTCA 37

Hústalan menü P — 76
Húsos menü P 1.30

minden festőművész**Apróhirdetések**

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér.

HUSZONEGY esztendő óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi-ut 57/b. Telefon. Cégneküli levelezés.

KIZÁRÓLAG előkelő körökben, házasságokat legdiszkrétebben közvetít, Meisels héber könyvkereskedés és tálliszszövőde, Rombach ucca 8. A Rombach templommal szemben. — Bármily könyv megvásárlásáért, levelezőlap hívásra, házhoz megyek.

LEGEREDMÉNYESEBBEN közvetít házasságot Sáfrán Jenő, Miskolc, Széchenyi u. 57.

FÉRJHEZMENNE 30 éves, önálló üzlettel rendelkező, gyermektelen, önhibáján kívül elvált asszony, benősülésre alkalmas, tehetséges — vagy önálló keresettel bíró férfihez. 34—38 körüli urak részletes ajánlatai „Szerencse” jellegre e laphoz kettős borítékkal és 20 fillér bélyeggel küldendők.

17 ÉVES bócher-fiamat tanulónak adnám szigoruan vallásos kőfaragó vagy mechanikushoz. Cím a kiadóban.

SZÉP papírhéju diót á 88 fillérért, postacsomagban is szállít, utánvétel mellett, **Mandl Márton Gyöngyös.**

ÜGYNÖKÖT keresek, jó megjelenésű, szombattartó, nőtlen fiatal embert, varrógép, kerékpár eladására, fix és jutalék ellenében felveszek. Csakis komoly, munkabíró egyének jelentkezzenek. Cím kettőslapon a kiadóban.

TANULÓNAK adnám szombattartó üzletbe 15 éves fiamat. Lehetőleg porcellán- vagy bőrkereskedésbe. Fehér. Bp., Dohány-utca 78. I. 3.

ZSIDÓ GYERMEKLEÁNYT keresek 2 gyermekhez, jobb házból valót, január hó 1-re. Weiszberg Sándor, Gönc.

SZOLID bornyagykereskedő cég képviselőjét elvállalná egész Dunántulra orth. fiatalember. Ajánlatokat „Szakmabeli” jelleg alatt a kiadóhivatal továbbít.

KERESEK fiatal, szorgalmas, jó megjelenésű utazót, lehetőleg az üvegszakmából, fix és jutalékra. Ajánlatot referenciával „Állandó” jellegre a kiadóba kérek.

JÓ HÁZBÓL való fiú tanulónak felvétetik. **Skrek** szalámigyár, Dob-utca 27.

10 ÉVES fiamat taníttatnám *chümis-rásira*, oly tanerővel, ki perfektül beszél németül. Telefon: 178—74.

ÜGYNÖKI, irodai, vagy bármily állást elvállal jómegjelenésű, rutinizott fiatalember. „Volt bócher” jelige.

MINDENESNEK elmenne fiatal zsidó leány. Cím: Fellner Erzsébet, Fertőszentmiklós.

FIGYELEM! Átutazók részére a legolcsóbb és legjobb orth. **כשר** étkezőhely a Steinberg Bodega, **Miskolc**, Arany János ucca 90. (A szefárd templom mellett).

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos
GROSZBERG JENŐ

Spatz Henrik könyvnyomdája
Budapest, VII., Kertész-utca 21.

Téli meleg cipők 7.90
fűzős vagy csattos, egységár P

Kapható: **GLÜCK J. UTÓDA Rákóczi-ut 4.**
Ideál cipőáruház Nagyfuvaros-u. 3.
Ideál cipőáruház Szombathely.

Viszontelárusítóknak is.

Pollák Sarolta kozmetikai intézete, Budapest, VI., **Andrássy-ut 38.**
I. em. Párizsi Áruházal szemben. 25 éves működés.

Hajszálak kiirtása arcról, karról, szepőlök, pattanások, összes szépséghibák kezelése. — **Szemölcsirtás.** Arcápolás, bérletrendszer. — **Miracle** hajlétápoló szer szétküldése utasítással. Minden eddigi felülmúl! Díjtalan tanácsadás. (Prospektus).

אללנעמיינע יידישע צייטונג

כ"ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót **ל'ט"ז**

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII., Síp ucca 10. sz.
Telefon: J. 425-90. Csekkszám: 50.791.
Egész évre 20 pengő

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

KOREIN DEZSŐ:**A pápai hitközség békéje**

Midőn egyrészt az öröm és boldogság érzése járja át lelkemet, szülővárosom hitközsége békeművének felépítésén, végtelen sajnálatomnak adok kifejezést, hogy a fővárosi választások izgalmas harca gátolt abban, hogy a Központi Bizottság és a Budapesti ülésezett kiküldöttek ama felkérésének, hogy a pápai hitközség békemunkájában részt vehessenek, eleget nem tehettem.

Nagy ügy fejeződött be Pápán, „nész gódajl hójó som” és az az érzésem, hogy végre sikerült egy oly szerencsés megoldást létesíteni, amely előreláthatólag hosszú időkre, a jövő generációkra is kiterjesztette a béke áldásának szárnyait. Most már megállapíthatjuk, hogy a pápai vizsály, amely oly nagy port vert fel nemcsak az egész ország zsidó közvéleménye előtt, hanem a külföldön is, tisztán *lesém somájim* forrású volt, amelyre bölcsünk azt mondják: „szajfoh lehiskájém”, hogy befejezése végeredményben állandó békés helyzetet teremt. Hogy ez mindnyájunk benső kívánsága, azt nem kell külön hangoztatnunk, hisz a békéről írva van: „Laj móczó hakódajs bóruh hü keli machazik berócho lejiszroél éló hasóljajm” — nincs az Örökkévaló szemében értékesebb kincs Izráel számára, mint a béke. Engem különösen közelről érint a pápai hitközség nyugalma és békés fejlődése, hisz halhatatlan mesterem, Breuer főrabbi és nagy apósom, Löwenstein Adolf, az ottani hitközség évtizedeken át volt elnöke z. c. l. vasmarokkal tartották kezükben a heterogén elemekből álló egységes orth. hitközség idegszárait. Eddig még nem sikerült Pápán oly állapotot teremteni, amely országos autonómiánk céltudatos politikájának szem előtt tartása mellett emberi számítás szerint hosszú időkre kiküszöbölje az ottani pártok között a

súrlódási felületeket, illetve megszünteti a pártokat és közös nevezőre hozza a tekintélyes dunántúli orthodox hitközség összes árnyalatait. Most úgy gondolom, hogy végre oly platformra kerültünk, amely egyrészt teljes egészében csorbítatlanul fentartja a hitközség szuverenitását és annak vezetészerepét, másrészt a vallásos irányzat szigorúbb részének is megnyugvást biztosít arra nézve, hogy lelkiismeretüknek százszázaléki érvényt szerezhesse.

Jelen írásom keretében részletekbe nem bocsátkozom, csupán regisztrálni óhajtottam szülővárosom hitközségében helyreállott békeállapot nagy horderejű fontosságát. És amidőn ezt megteszem, legkedvesebb kötelességemnek tartom, hogy mindazon tényezők előtt, amelyek a béke szent művének alkotásában részt vettek, elismerésem zászlaját meghajtsam. Elsősorban elismerés illeti központi vezetőségünk illusztris elnökét és alelnökét, akik, noha a végcél érdekében kénytelenek voltak az államkormányzatnál átmenetileg radikális intézkedéseket javasolni, mégis, és ezt én tanúsítom, állandóan és gondtalanul keresték a béke megteremtésének eszközeit. És becsületet törekvésüknek hivatott képviselőjét küldték Pápára, dr. Reiner Imre jogtanácsos személyében, ki lankadatlan fáradtsággal és kitartással céltudatosan dolgozott a béke megteremtésén. Különös érdeme van régi kitünő barátomnak, dr. Kende Ádámnak a nemes ügyben. Nagy és döntő tényezője volt a béke helyreállításának Steiner Vilmos, az intézőbizottság kiváló elnöke, kinek tisztán intencióját ismerem és ki állandóan előttem azt hangoztatta, hogy csak a *jerém* vallásos nyugalmanak intézményes biztosítása lebeg szemem előtt, mert hisz

neki semmiféle személyes ambíciói nincsenek. Steiner Vilmos a döntő pillanatban megtalálta önmagát és mindent elkövetett a béke megteremtésének érdekében. Köszönet és elismerés illeti végül központi bizottsági kollégámat és barátomat Schwarz Izidort, a győri orth. hitközség derék elnökét, ki fáradhatatlanul működött közre az egyeztetés munkájában és köszönet összes ottani hittestvéreimnek, akik a hitközség konszolidációja érdekében ezen küzdelmet végigharcolták.

Es most hódolattal és mélyeseg tisztelettel köszöntöm e lapok hasábjain a megdicsőült Gottlieb főrabbi z. c. l. bánatos özvegyét. Tudom, hogy az özvegyi állapot egy egész életen keresztül oly fátyolozott hangulatot állandósít, amelyet csak a sors különös kegye tud örömteljes fordulatra változtatni és ezen fordulatot most látjuk, midőn azzal üdvözölhetjük a bánatos özvegyet: „baji besóljajm áteresz bááló”. Hozzon békességet és némi kárpótlást a megdicsőült özvegyének a boldogult főpap halhatatlan emléke és az a magasztos tudat, hogy a nagy cadik könyörögte ki a legmagasabb trón számolyánál hitközségének legfőbb kincsét, a békét. Üdvözlöm végül a jegyespárt „kajl szószajm vekajl szimchó, kajl chószon vekajl kaló”, a mélyen tisztelt menyasszonyt és a fiatal új főrabbit. Csodálatos, hogy halhatatlan mesterem, Breuer főrabbi ugyanily körülmények között, 50 évvel ezelőtt, 25 éves korában, mint Hirsch Sámson Rafael leányának ölegénye foglalta el a pápai főrabbi széket, hogy azt dicsőséges és áldásos működésével emelje és méltóan betöltse. Az Örökkévaló áldása kísérelje szülővárosom hitközségét, hogy az *lesém úlszifóresz*, késő időig vezető és fontos tényezője maradjon a dunántúli orthodoxiának.